

Riktlinjer för handläggning av remisser som berör dricksvattenproduktion

Fastställd av tekniska nämnden
Framtagen av teknikförvaltningen
Datum 2024-10-23/2025-01-22
Gäller 2025-01-22/2024-10-23
Ärendenr TN 2024/808
Version [1.0]

Riktlinjer för handläggning av remisser som berör dricksvattenproduktion

Innehåll

1. Bakgrund	2
2. Riktlinjer för kommunala vattentäkter med beslutade vattenskyddsområden	2
2.1 Befintligt skydd i beslutade vattenskyddsområden	2
2.2 Utökat skydd i beslutat primärt vattenskyddsområde	3
3. Riktlinjer för kommunala vattentäkter som saknar beslutat vattenskyddsområde	3
4. Riktlinjer för skyddsavstånd till dricksvattenanläggningar	4
4.1 Vattenverk	4
4.2 Tryckstegringsstation	4
4.3 Vattenreservoar	4
5. Metod	4

1. Bakgrund

Att bevara tillgången till yt- och grundvatten av god kvalitet och kvantitet för vattenförsörjningen är en av våra allra viktigaste samhällsintressen. Det ställer höga krav på varsamt nyttjande och skydd för sådana verksamheter och åtgärder som riskerar att påverka vattnets kvalitet och kvantitet negativt. Syftet med vattenskyddsområden är att ge vattenförekomster som är viktiga för dricksvattenförsörjningen ett tillräckligt gott skydd så att råvattentillgångar säkras i både idag och för framtiden.

Teknikförvaltningen har sett ett behov av kunna hantera remisser och förfrågningar om schaktarbeten, byggande av boenden och verksamheter, samt ändring av verksamheter i anslutning till kommunala vattentäkter och andra dricksvattenanläggningar, på ett enhetligt sätt. Det behövs även ett definierat utrymme runt olika vattenanläggningar för att få till säker arbetsmiljö, minska risk för skador på anläggningar, säkra möjlighet till utökningar samt minska risk för klagomål. Några vattentäkter saknar fastställt vattenskyddsområde. För dem gäller de generella krav som anges i denna riktlinje.

2. Riktlinjer för kommunala vattentäkter med beslutade vattenskyddsområden

Beslutade vattenskyddsområden omfattas av vattenskyddsföreskrifter för respektive vattenskyddsområde som går att finna på Region Gotlands hemsida. Teknikförvaltningen bedömer att riktlinjer behövs vid remisser och andra förfrågningar som komplement till föreskrifterna för att bevara tillgången till yt- och grundvatten av god kvalitet och kvantitet för vattenförsörjningen. En definition har även angetts för vilken yta som ska vara vattentäktsson.

2.1 Befintligt skydd i beslutade vattenskyddsområden

På regionens hemsida [Vattenskyddsområden - Region Gotland](https://gotland.se/vattenskydd) (<https://gotland.se/vattenskydd>) framgår var det finns beslutade vattenskyddsområden och vilka föreskrifter som gäller inom respektive område.

Vissa verksamheter eller åtgärder är förbjudna inom vattenskyddsområdet och andra kräver tillstånd eller anmälan. Syftet med tillstånd eller beslut efter anmälan är att se till att verksamheten eller åtgärden utförs på ett sätt som inte riskerar att förorena grund- eller ytvatten eller påverka tillgången. Ansökan om tillstånd eller anmälan enligt vattenskyddsföreskrifterna görs hos Miljö- och byggnämnden.

Ett vattenskyddsområde är vanligtvis uppdelat i tre olika zoner (vattentäktsson, primär och sekundär skyddszon) där olika stränga föreskrifter gäller.

Vattentäktsson: I föreskrifterna anges att endast vattentäktsverksamhet får bedrivas inom vattentäktssonen. Området är vanligtvis inte definierat i föreskrifterna. I Havs och vattenmyndighetens vägledning om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden (Rapport 2021:4) skrivs följande om vattentäktsson: *Vattentäktssonen är enligt praxis ett litet geografiskt område runt uttagspunkt, infiltrationsbassänger, vattenverk och eventuell annan fast utrustning för dricksvattenproduktionen. Rekommendationen har varit att vattentäktssonen ska vara ett inhägnat område dit enbart dricksvattenproducenten har tillträde.*

Teknikförvaltningen bedömer att vattentäktssonen ska vara ett område som omfattar en radie på 100 meter kring resp. vattentäkt och andra anläggningar. Denna yta behövs för att kunna bedriva vattentäktsverksamhet. Avvikelser kan förekomma. Vattentäktssonen

kommer att avgränsas i karta för respektive vattentäkt med vattenskyddsområde. Kartskiktet kommer att finnas tillgängligt i Geosecma för behöriga.

Primär skyddszon: Det område som är närmast vattentäktzonen kallas primär skyddszon (tidigare kallad inre skyddszon). Syftet med den primära skyddszonen är att minimera riskerna för akut förorening. Vid framtagande har både uppehållstid och särskilt känsliga inströmningsområden till vattentäkten beaktats. Föreskrifterna i den primära skyddszonen är ofta utformade som förbud eller att tillstånd krävs för en åtgärd. Primär skyddszon anges i Geosecmas kartskikt.

Sekundär skyddszon: Syftet med den sekundära skyddszonen är att skydda vattnet mot sådan markanvändning och verksamheter som kan påverka vattenkvalitet och kvantitet. Sekundär skyddszon är området utanför den primära skyddszonen (tidigare kallad yttre skyddszon). Vid framtagande av vattenskyddsområdet beaktas att uppehållstiden för vattnet att nå vattentäktzonen är mellan 100 dagar och ett år. Föreskrifterna i den sekundära skyddszonen är ofta utformade som anmälningsplikt och i vissa fall som tillståndsplikt för åtgärd. Sekundär skyddszon anges i Geosecmas kartskikt.

2.2 Utökat skydd i beslutat primärt vattenskyddsområde

- Ingen detaljplanering av nya industriområden.
- Ingen nyetablering av miljöfarliga verksamheter i icke ianspråktaget område (t ex genom nybildning av fastigheter i skogs/impedimentområde) med hög marksårbarhet (klass 1 och 2 enligt SGI:s sårbarhetskarta i Geosecma).
- Endast en liten andel av markytan får hårdgöras vid exploatering. Dagvatten ska hanteras enligt Dagvattenhandboken.

3. Riktlinjer för kommunala vattentäkter som saknar beslutat vattenskyddsområde

Det är viktigt att varsamhet vidtas vid alla kommunala vattentäkter så att kvalitet eller kvantitet för vattenförekomsten inte försämras. Teknikförvaltningen ska därför tillämpa följande riktlinjer vid remisser och andra förfrågningar vid vattentäkter där det inte finns ett beslutat vattenskyddsområde eller föreskrifter. Gäller både grundvattentäkt och ytvattentäkt.

- Ingen nyetablering av miljöfarliga verksamheter eller infiltrationer för spillvatten inom 400 meter från vattentäkt. Aktuellt avstånd beror på vattenuttag
- Ingen nybyggnation av byggnader för bostäder eller verksamheter närmare än 100 meter från vattentäkt.
- Ingen djurhållning* närmare än 100 meter från vattentäkt.
- Enbart mycket lågt trafikerade vägar (max 5 bilar/dag och mycket få tunga fordon) får finnas närmare än 100 meter från vattentäkten.
- Högtrafikerade vägar bör inte finnas närmare än 100 meter från vattentäkten.
- Endast en liten del av markytan får hårdgöras inom 400 meter från vattentäkt.
- Ingen markyta får hårdgöras inom 100 meter från vattentäkt

*Med djurhållning menas här i enlighet med jordbruksverkets definition "djurhållning är att hålla, sköta eller hantera djur". I denna riktlinje omfattas djur såväl i djurstallar som på bete. Ytvattentäkter skyddas även av strandskyddet som bland annat förbjuder nybyggnation inom 100 meter från strandkanten.

4. Riktlinjer för skyddsavstånd till dricksvattenanläggningar

Vattenverk, tryckstegringsstationer och vattenreservoarer finns oftast inte intill vattentäkten och behöver därför egna riktlinjer. Riktlinjer behövs för att skydda närområdet mot exploatering som kan störa eller skada vattenverksamheten eller hindra framtida utökningar. Riktlinjer behövs även för att förebygga att bedrivande av vattenverksamhet stör närliggande bebyggelse. Detta avser främst ljudstörningar, men kan även innefatta eventuell exponering av kemikalier och möjlighet till tillräckligt arbetsutrymme runt anläggningen. Teknikförvaltningen bedömer att tillräckligt skydd kan uppnås genom att införa skyddsavstånd till dricksvattenanläggningar inom vilket nybyggnation och andra åtgärder inte bör ske. Följande skyddsavstånd ska tillämpas vid remisser och andra förfrågningar.

4.1 Vattenverk

- Ingen nybyggnation av bostäder eller verksamheter närmare än 50 meter från vattenverksbyggnad.
- Ingen nybyggnation av enklare byggnad, exempelvis cykelförråd och carport närmare än 25 meter från vattenverksbyggnad. En enklare byggnad medför inte stort arbete och kostnad att flytta vid behov.
- Vägar med betydande trafikflöde (mer än 30 bilar/dag och få tunga fordon) får inte finnas närmare än 10 m från vattenverksbyggnad.

4.2 Tryckstegringsstation

- Ingen nybyggnation av bostäder, verksamheter eller andra byggnader närmare än 10 meter från tryckstegringsstationens byggnad.

4.3 Vattenreservoar

- Ingen nybyggnation av bostäder, verksamheter eller andra byggnader närmare än 25 meter från vattenreservoarens ytterkant.
- Vägar med betydande trafikflöde (mer än 30 bilar/dag och få tunga fordon) får inte finnas närmare än 10 meter från vattenreservoarens ytterkant.

5. Metod

En kartläggning genomfördes under våren/sommaren 2022. I den undersöktes först befintlig status på skydd kring anläggningarna med avstånd, hårdgjorda ytor med mera. Sedan gjordes en litteraturstudie för att studera regelverk, rekommendationer och goda exempel. Diskussioner inom och utom VA-avdelningen fördes även parallellt. Utifrån kartläggning, litteraturstudier och diskussioner så har dessa riktlinjer slutligen tagits fram av VA-avdelningen.